

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางเมืองของประชาชน ในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลเขื่อน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
3. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
4. ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็น ประชาธิปไตย เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีตัวชี้วัดที่สำคัญประการหนึ่งของระบบ ประชาธิปไตย สังคมที่ประชาชนมีระดับส่วนร่วมทางการเมืองสูง ย่อมมีระดับความเป็น ประชาธิปไตยสูง ถ้าสังคมใดมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แสดงว่าสังคมนั้นมีระดับ ความเป็นประชาธิปไตยต่ำ (อ้างในสมบัติ ชำรงธัญวงศ์, 2548 : 371)

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มีผู้ให้ความหมายและแนวคิดที่หลากหลายแตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์ความ สนใจ ซึ่งพอประมวลประเด็นสำคัญของความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้ (อ้างในจันทนา สุทธิจารี, 2544 : 410)

1. เป็นกิจกรรมของประชาชนตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สิทธิที่จะเข้าสมาคมหรือก่อตั้งพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐบาล สิทธิเกี่ยวกับการพูด ชุมนุม และการพิมพ์อย่างอิสระ และเป็นกิจกรรมซึ่งมุ่งหมายเพื่ออิทธิพลต่อรัฐบาลในการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงการเข้ามีส่วนร่วมต่อการปกครอง โดยกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการปกครอง

2. เป็นการกระทำด้วยความสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อที่จะคัดเลือกผู้ปกครอง และมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ คือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามข่าวสารทางการเมือง การช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง การติดต่อสัมพันธ์กับผู้แทนราษฎร และยังมีลักษณะของความกระตือรือร้นทางการเมืองที่พิจารณาจากการรับสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ การช่วยณรงค์หาเสียง การแข่งขันกันเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3. เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสมัครใจของสมาชิกในสังคมการเมืองที่จะเลือกกระทำ ซึ่งมีจุดหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายหรือการดำเนินการของรัฐบาลในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รวมทั้งอาจจะเป็นกิจกรรมง่าย ๆ เช่น การพูดคุยถกเถียงปัญหาทางการเมือง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือการสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชน เป็นต้น ซึ่งการกระทำอาจผิดหรือถูกต้องตามกฎหมาย อาจใช้หรือไม่ใช้ความรุนแรงก็ได้ หรือกระทำโดยสำนักทางการเมืองหรือถูกชักจูงระดมพลังก็ได้ (อ้างในจันทนา สุทธิจารี, 2544 : 411)

Huntington และ Dominquez (อ้างในจันทนา สุทธิจารี, 2544 : 411) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของประชาชนที่ต้องมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดยการกระทำหรือ ความพยายามนั้นเป็นไปได้ทั้งที่สมัครใจหรือไม่สมัครใจ รวมถึงการเลือกตั้ง การร่วมในการรณรงค์หาเสียง การรวมตัวเพื่อโน้มน้าวหรือกดดันรัฐบาล การประท้วง การใช้ความรุนแรง

Norman H. Nie and Sidney Verba (อ้างในจันทนา สุทธิจารี, 2544 : 411)

การมีส่วนร่วมว่าจะต้องเป็นกิจกรรมของประชาชน เฉพาะบุคคลเป็นเรื่องของการกระทำกิจกรรมทางการเมืองตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะสิทธิที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สิทธิที่จะเข้าสมาคม หรือก่อตั้งพรรคการเมือง หรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเมืองกลุ่มอื่น ๆ สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐบาล สิทธิที่เกี่ยวกับการพูดการชุมนุม และการพิมพ์อย่างอิสระ และเป็นกิจกรรมที่มุ่งหมายเพื่อที่จะสร้างอิทธิพลต่อรัฐบาล ทั้งในการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเลือกกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการปกครอง โดยการกระทำกิจกรรม

Lester W. Milbrath (อ้างในจันทนา สุทธิจารี, 2544 : 411) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้อย่างกว้าง ๆ และครอบคลุมว่าหมายถึง กิจกรรมทั้งหลายของประชาชนแต่ละบุคคลที่ต้องการมีอิทธิพลผลักดันให้เกิดผลทางการเมืองตามต้องการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกิจกรรมที่เป็นการยอมรับสนับสนุนในเชิงพิธีการด้วยผู้ที่ยอมรับรัฐบาลที่แสดงออกโดยการประพฤติกรรมตนเองตามคำสั่งหรือ ข้อเรียกร้องของรัฐบาล แต่ผู้ที่ไม่เห็นด้วยก็จะพยายามก่ออิทธิพลผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขใหม่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีทั้งที่เป็นการต่อต้าน เช่น เดินขบวนประท้วงการก่อจลาจลและทั้งที่เป็นการสนับสนุน เช่น การใช้ความรุนแรงทางการเมืองในการเสียภาษีเกณฑ์ทหาร เป็นต้น

จรรยา สถาป (อ้างในจันทนา สุทธิจารี, 2544 : 411) กล่าวไว้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศประชาธิปไตย นับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐจะต้องให้หลักประกันในสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการแสดงออกอย่างเท่าเทียมกัน และภายในขอบเขตของกฎหมายที่สำคัญยิ่งคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐและตัวผู้บริหารที่รัฐบาล ได้ตามความต้องการของตน จึงนับว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริงซึ่งแตกต่างจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศเผด็จการที่มักเป็นเพียงรูปแบบและเป็นไปเพื่อสนับสนุนระบบการเมืองหรือสอดคล้องตามเจตน์จำนงของผู้บริหาร

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญคือ ลักษณะของระบบการเมือง กล่าวคือ หากเป็นระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นจะมีความสำคัญและจำเป็นมาก ตั้งแต่การคัดเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ บริหารกิจการสาธารณะท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในลักษณะต่าง ๆ เช่น การพูดคุยกันทางการเมือง การเขียนบทความหรือจดหมายแสดงความคิดเห็นทางหนังสือพิมพ์ การร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการสนทนากองเมืองทางโทรทัศน์ เป็นต้น แต่ในระบบการเมืองแบบเผด็จการ อำนาจอธิปไตยของประเทศผูกขาดอยู่กับผู้มีอิทธิพลทางการเมืองไม่กี่คนที่ใช้อำนาจและอิทธิพลปกครองประเทศเพื่อสนองประโยชน์ของตนเองเท่านั้น ลักษณะระบบการเมืองแบบนี้นอกจากการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่มีความสำคัญและจำเป็นแล้วยังไม่เป็นที่พึงปรารถนา ผู้ปกครองจึงออกกฎหมายห้ามทางการเมืองของตน ทำให้สิทธิเสรีภาพทางการเมืองของประชาชนแทบไม่มี หรือหากมีก็น้อยมากนอกจากนี้ข้อพิจารณาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ รูปแบบและระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ยังเป็นปัจจัยชี้วัดระดับความเป็นประชาธิปไตยของระบบการเมืองนั้น ๆ อีกด้วย(อ้างในจันทนา สุทธิจารี, 2544 : 411)

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากการศึกษาความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่า มีรูปแบบหรือลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แตกต่างหลากหลายแต่อยู่ในกรอบของความหมายอยู่หลายลักษณะตามความเห็นของนักวิชาการ ดังนี้

Verba และคณะ (วิทยา บุญยะเวชชีวิน, 2543 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Verba and others. 1978 : 31-33) ได้แบ่งรูปแบบหลักของการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกิจกรรมของแต่ละคนในการเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจในการปกครอง การใช้สิทธิเลือกตั้ง จึงอาจนับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในกาควบคุมรัฐบาล แต่การไปใช้สิทธิเลือกตั้งจะแตกต่างไปจากกิจกรรมเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่น ๆ ที่สังคมเป็นผู้กำหนดโอกาสให้

2. การรณรงค์หาเสียงเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะเดียวกับการใช้สิทธิการเลือกตั้ง แต่การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของการรณรงค์หาเสียงเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนตระหนักถึงสิทธิของตนเองในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะเสียง 1 เสียงที่ประชาชนได้สิทธิในการเลือกตั้งนั้น มีส่วนสำคัญที่สามารถจะคัดเลือกตั้งแทนของประชาชนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่แทนตนเองและประชาชนในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ

3. การรวมกลุ่มเป็นกลุ่มหรือองค์การที่ประชาชนร่วมกันดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและการเมือง ในกรณีที่ประชาชนจะร่วมมือกันเพื่อใช้สิทธิต่อการดำเนินงานของรัฐบาล กิจกรรมในรูปแบบนี้เป็นไปอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอนและมีอิทธิพลมาก

4. การติดต่อเป็นการเฉพาะ เป็นรูปแบบสุดท้ายของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและจะเกี่ยวข้องกับประชาชนรายบุคคล ไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือข้าราชการ เพื่อแก้ไขปัญหาใด ๆ เฉพาะตัวหรือของครอบครัว กิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการดำเนิน การกำหนดนโยบายของรัฐน้อยมาก โดยที่ในแต่ละสังคมการเมืองจะมีประชาชนบางกลุ่มเท่านั้นที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

Huntington และ Nelson (สิทธิพันธ์ พุทธหุน. 2541 : 159 – 160 ; อ้างอิง มาจาก Huntington and Nelson. 1976 : 28-29) ได้จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่คล้ายกัน แต่ได้เพิ่มรูปแบบบางรูปแบบที่สำคัญ เพื่อให้มีความสมบูรณ์และครอบคลุมเนื้อหามากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. กิจกรรมการเลือกตั้ง หมายถึง กิจกรรมการไปใช้สิทธิเลือกและการเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งด้วย
2. การล็อบบี้ หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมืองเพื่อหาหนทางที่จะเข้าไปอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยให้ข้อมูลเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์
3. กิจกรรมองค์กร เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใด ๆ โดยมีจุดที่จะเข้าไปมีอิทธิพลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เฉพาะอย่าง หรืออาจเป็นประโยชน์สุขของส่วนรวมก็ได้
4. การติดต่อ หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือราชการเป็นการส่วนตัว โดยปกติจะมุ่งหวังผลประโยชน์ส่วนตัวหรือครอบครัว

5. การใช้กำลังรุนแรง คือ กิจกรรมที่พยายามสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจ นโยบายของรัฐบาล โดยการทำร้ายร่างกาย ทรัพย์สิน กิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง เช่น กิจกรรมรัฐประหาร การสังหารผู้นำทางการเมือง

Bromage (1950 : 252) ได้จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองการปกครอง 3 ประการคือ

1. การลงคะแนนเลือกตั้ง (Voting) การปกครองในระบบประชาธิปไตยจำแนกออกเป็น 2 แบบ คือการปกครองซึ่งประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรงและการปกครองซึ่งประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางสภาผู้แทน การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนี้เป็นการแสดงออกของเจตนาของประชาชนต่อวิธีกำหนดนโยบายหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจของประชาชนอย่างจริงจัง และการมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด หากประชาชนสำนึกถึงคุณค่าของความร่วมมือมากย่อมจะทำให้ประชาชนสามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้แทนได้มาก

2. การใช้วิธีบังคับชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Method of Pressure and Persuasion) เมื่อประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่ในสภาแล้วมิใช่จะหมดหน้าที่เพียงเท่านั้น ประชาชนควรจะต้องติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทนราษฎรด้วยว่า ได้ทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนประเทศชาติหรือไม่ เมื่อมีเหตุอันทำให้ผู้แทนราษฎรบางคนไม่มีความสามารถหรือปฏิบัติตนไม่ถูกต้องและเหมาะสมประชาชนก็สามารถตรวจสอบและแสดงให้ผู้เจตนาของตน เพื่อควบคุมและทำให้ผู้ชนะการเลือกตั้งจำเป็นต้องติดตามรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อผ่อนคลายความรู้สึกของประชาชนให้ใช้การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสันติวิธี โดยการรวมกลุ่มทางการเมืองที่เรียกว่า กลุ่มผลประโยชน์เพื่อใช้ในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการรับฟัง และถ่ายทอดความคิดเห็นของประชาชน โดยรวมเป็นพรรคการเมืองก็ได้ตามแบบแผนการศึกษาพฤติกรรม การเลือกตั้งยอมรับว่า พรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์สามารถ มีอิทธิพลหรือวิธีการบังคับหรือชักจูงอย่างไม่เป็นทางการแบบหนึ่งที่ดีกว่าปล่อยให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นมีการกระทำแบบกระจัดกระจาย

3. การดำเนินการอย่างเป็นทางการ (Formal Action) ในรูปแบบนี้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการแสดงสิทธิที่ได้รับตามรัฐธรรมนูญ การแสดงซึ่งการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนซึ่งมิได้จำกัดเฉพาะในการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังมีส่วนร่วมโดยการใช้อำนาจทางการเมืองโดยตรงด้วย

ลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ บุคคลจะให้ความสนใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อความต้องการพื้นฐานของตนเอง (Basic Physical Need) อาทิ อาหาร ที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยได้รับการตอบสนองแล้ว (Davies, 1963 : 2) ดังนั้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงต้องมุ่งเน้นให้ประชาชนเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะทำให้เกิดความต้องการพื้นฐานของตนเองได้รับการตอบสนอง มิฉะนั้นประชาชนที่ยังขาดแคลนเกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานจะไม่สนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง(สมบัติ ชำรงชัยวงศ์, 2548 : 383)

Lester Milbrath (สมบัติ ชำรงชัยวงศ์, 2548 : 383-384) พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่สนใจการเมืองแต่อย่างใด กับกลุ่มที่สนใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยกลุ่มที่สนใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจจำแนกได้เป็น 3 พวก คือ พวกแรกเป็นกลุ่มผู้สนใจติดตามทางการเมือง พวกที่สองเป็นกลุ่มที่อยู่ระหว่างกลุ่มที่สนใจติดตามทางการเมืองและกลุ่มที่ต้องการเข้าไปมีบทบาททางการเมือง พวกที่สาม คือ กลุ่มที่ต้องการเข้าไปต่อสู้อำนาจทางการเมืองโดยตรง อย่างไรก็ตามลักษณะเหล่านี้มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับปัจจัยกระตุ้นที่แต่ละบุคคลได้รับ

บทบาทของผู้ที่สนใจทางการเมือง จะเปลี่ยนแปลงมาน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไปผู้สนใจอาจเปลี่ยนเป็นผู้ไม่สนใจ และผู้ไม่สนใจอาจเปลี่ยนเป็นผู้สนใจก็ได้แต่การเปลี่ยนแปลงจากระดับต่ำไปสู่ระดับสูงอาจต้องให้ปัจจัยผลักดันจากภายนอกมาก อาทิ การได้รับการสนับสนุนการเงินจากเพื่อนหรือตนเองมีความรู้สึกอย่างรุนแรงต่อประเด็นทางการเมืองที่ต้องการจะผลักดัน จึงทำให้การตัดสินใจเข้าร่วมต่อสู้อำนาจทางการเมือง และเมื่อตัดสินใจเข้าร่วมต่อสู้อำนาจทางการเมืองแล้ว จะทำให้บุคคลต้องขยายบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตนออกไปอย่างกว้างขวาง

Milbrath (อ้างในสมบัติ ชำรงชัยวงศ์, 2548 : 383-384) พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วยฐานคติ สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำทางการเมืองอย่างไร อย่างหนึ่งมีแนวโน้มที่จะเกี่ยวข้องกับการกระทำอื่น ๆ ทางการเมืองด้วย

2. ความเกี่ยวพันทางการเมือง มีลักษณะเป็นลำดับขั้น กล่าวคือบุคคลที่อยู่ในลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองเดียวกันมีแนวโน้มที่จะมีกิจกรรมทางการเมืองเหมือนกัน ผู้ที่มีลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองในลำดับสูงจะครอบคลุมกิจกรรมทางการเมืองในลำดับที่ต่ำด้วย ดังที่ Milbrath เสนอไว้ 14 ระดับ

- 2.1 การแสดงความสนใจในทางการเมือง
- 2.2 การใช้สิทธิเลือกตั้ง
- 2.3 การริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง
- 2.4 การชักจูงผู้อื่นให้เลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน
- 2.5 การติดกระดุม หรือสติ๊กเกอร์ เพื่อแสดงการสนับสนุน
- 2.6 การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง
- 2.7 การบริจาคเงินสนับสนุนทางการเมือง
- 2.8 การร่วมประชุม หรือชุมนุมทางการเมือง
- 2.9 การร่วมรณรงค์ทางการเมือง
- 2.10 การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง
- 2.11 การร่วมประชุมแกนนำของพรรค
- 2.12 การร่วมระดมทุน
- 2.13 การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง
- 2.14. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง

คุณลักษณะของการกระทำทางการเมือง(อ้างในสมบัติ ชำรงธัญวงศ์, 2548 : 387-394)

จากลำดับขั้นของการเกี่ยวพันทางการเมืองที่ได้กล่าวมาแล้ว อาจพิจารณาคุณลักษณะของการกระทำทางการเมือง จากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ ดังนี้

1.การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง การที่บุคคลจะแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ย่อมแสดงว่าบุคคลนั้นได้รับปัจจัยกระตุ้นทางการเมืองจากสิ่งแวดล้อมมากพอสมควรจนกระทั่งเกิดความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยตนเองบุคคลที่คาดหวังว่าจะสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีความพยายามเพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางการเมืองของตนเอง กิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นรากฐานเบื้องต้นที่จำเป็นในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ แม้ว่าโดยทั่วไปปัจจัยกระตุ้นจะถูกส่งผ่านสื่อต่าง ๆ มากมาย

แต่บางคนอาจจะให้ความสนใจเพียงเล็กน้อยหรือไม่ให้ความสนใจในเลย การที่บุคคลจะตอบสนองต่อปัจจัยกระตุ้นทางการเมืองอย่างไร ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเฉพาะบุคคล โดยทั่วไปการที่บุคคลได้รับปัจจัยกระตุ้นทางการเมืองยิ่งมากจะยิ่งทำให้บุคคลนั้นมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

2. การใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยทั่วไปการที่ประชาชนจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเฉพาะเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทำให้คู่แข่งทางการเมืองจะต้องแสดงความรู้ ความสามารถ และการเป็นคนมีคุณธรรม เพื่อขอรับความไว้วางใจหรือขอฉันทานุมัติจากประชาชนให้เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น การใช้สิทธิเลือกตั้งแม้จะเป็นการแสดงออกในลำดับพื้นฐานของการเกี่ยวพันทางการเมือง แต่การใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเป็นการแสดงออกบพบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่นับว่าสำคัญมาก

3. การริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง โดยธรรมชาติของมนุษย์จะให้ความสนใจเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตน ดังนั้นบุคคลที่คิดว่าตนไม่ได้รับประโยชน์อย่างใดจากระบบการเมืองก็จะไม่สนใจการเมือง แม้กระทั่งการพูดคุยทางการเมือง แต่บุคคลที่รู้และเข้าใจว่าระบบการเมืองมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อตนอย่างไร จะให้ความสนใจทางการเมืองมาก โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองที่จะมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นระดับความสนใจเกี่ยวกับการริเริ่มพูดคุยทางการเมืองจึงแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

4. การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน การแสดงออกในการชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลที่ตนสนับสนุนคล้ายกับการเป็น “หัวคะแนน” ของผู้แข่งขันทางการเมือง เป็นการแสดงออกถึงความผูกพันทางการเมืองที่ชัดเจนมากกว่าการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพูดคุยทางการเมือง ทั้งนี้เพราะได้แสดงความคิดเห็นด้วยและเชื่อว่าผู้ที่ตนสนับสนุนจะเป็นผู้นำทางการเมืองที่ดี

5. การติดกระดุมหรือติดสติ๊กเกอร์ เป็นการแสดงออกอย่างเปิดเผยให้บุคคลทั่วไปรู้ว่าตนให้การสนับสนุนพรรคการเมืองใด เพราะการติดกระดุมเป็นสัญลักษณ์ของพรรคย่อมเป็นการประกาศตนในฐานะผู้สนับสนุน การกระทำนี้อาจมีผลในการโน้มน้าวผู้ใกล้ชิดที่ยังไม่ได้ตัดสินใจให้เข้าร่วมสนับสนุนเช่นเดียวกับตน

6. การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง การกระทำทางการเมืองในลำดับนี้แสดงว่าบุคคลได้เพิ่มระดับความสนใจทางการเมืองขึ้น จนถึงอยากจะสัมผัส พูดคุย โดยอาจจะเสนอแนะข้อคิดเห็นเพิ่มเติมหรือให้กำลังใจกับนักการเมืองให้มีขวัญกำลังใจในการต่อสู้

ต่อไป โดยทั่วไปมีประชาชนเพียงส่วนน้อยที่ติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองโดยตรง การติดต่อกับผู้นำทางการเมืองอาจกระทำได้โดยการส่งจดหมาย โทรเลข โทรศัพท์ หรือการพูดคุยโดยตรง การได้ติดต่อกับผู้นำโดยตรงอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดความสนใจทางการเมือง จนเปลี่ยนฐานะจากผู้สนใจให้การสนับสนุนไปสู่การเข้าร่วมต่อสู้ทางการเมืองโดยตรง

7. การบริจาคเงิน แสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการสนับสนุนอย่างจริงจังและอาจพัฒนาไปสู่การเป็นผู้เข้าร่วมต่อสู้ทางการเมืองโดยตรงในฐานะสมาชิกพรรค

8. การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง เป็นการแสดงออกถึงความเห็นพ้องและความผูกพันที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เป็นการแสดงออกถึงการสังกัดกลุ่มอย่างชัดเจน

9. การร่วมรณรงค์ทางการเมือง เป็นกิจกรรมสำคัญในการขยายความสนับสนุนจากประชาชนให้มีความกว้างขวางและทั่วถึง ซึ่งมีหลายกรณี อาทิเช่น การพิมพ์จดหมาย การส่งจดหมาย การติดโปสเตอร์หรือการเคาะประตูบ้านเพื่อชักจูงประชาชนให้ช่วยสนับสนุน หรือการร่วมโฆษณาชักจูงประชาชนด้วยการให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ประชาชน

10. การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองอย่างชัดเจนว่าตนเองสังกัดพรรคใด ซึ่งลักษณะสำคัญของการเป็นสมาชิก คือ การจ่ายเงินบำรุงพรรค การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรค

11. การร่วมประชุมแกนนำพรรค เพื่อประชุมวางแผนกลยุทธ์ของพรรค โดยทั่วไปต้องผ่านการเป็นสมาชิกที่มีบทบาทสำคัญของพรรค จนพรรคไว้วางใจและเชื่อมั่นว่าจะสามารถสร้างความแข็งแกร่ง จนสามารถเอาชนะคู่แข่งทางการเมืองได้

12. การร่วมระดมทุน ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี สามารถบริจาคทรัพย์เพื่อร่วมสนับสนุนการแข่งขันทางการเมืองได้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักการเมือง

13. การเสนอตัวเป็นคู่แข่งทางการเมือง บุคคลในระดับนี้ต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสร้างความประทับใจและความเชื่อมั่นต่อประชาชนได้

14. การดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองในระดับสูงสุดถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความสามารถในการพัฒนาประเทศ ทำให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีและความสุข จะทำให้พรรคได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ส่งผลต่อการเลือกตั้งครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหลักการที่สำคัญในระบบประชาธิปไตย ซึ่งผู้ปกครองได้รับการยอมรับจากประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการเลือกตั้งของประชาชนนั้นมีความสำคัญยิ่ง เพราะระบบประชาธิปไตยจะอยู่ไม่ได้ หากประชาชนไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้ (อึ้งใน พิชญาวงศ์ จุแจ่มยาน , 2529 : 25)

William W. Recder กล่าวว่าการ ร่วมมือเป็นสิ่งที่ดี ทำให้งานประสบความสำเร็จง่ายและรวดเร็วขึ้น การร่วมมือจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน ลักษณะของบุคคลที่จะร่วมมือตามความต้องการหรือผลประโยชน์ ความสนใจและสถานสภาพของบุคคล

William Erwin กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ในการประชุมขององค์การสหประชาชาติ ได้ระบุว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นคำไม่อาจกำหนดค่านิยมความหมายเดียวที่ครอบคลุมได้ เพราะความหมายอาจมีความแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ หรือแม้แต่ประเทศเดียวกันก็ตาม หากจะให้เข้าใจชัดเจนดีแล้ว การนิยามความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรมีลักษณะจำกัดเฉพาะเจาะจงในระบบเศรษฐกิจสังคมและการเมืองหนึ่ง ๆ เท่านั้น อย่างไรก็ตาม การให้ค่านิยมความหมายควรครอบคลุมถึงประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบคลุมถึงการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและของสังคม ได้ร่วมกิจกรรมซึ่งนำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนา โดยเท่าเทียมกัน

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน สะท้อนถึงการเข้าร่วมโดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตยในการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย การวางแผนและดำเนิน โครงการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคมและแบ่งสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนา

3. การพิจารณาในมิติดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นการ เชื่อมโยงระหว่างที่ประชาชนลงทุน (แรงงานและทรัพยากร) เพื่อการพัฒนา กับประโยชน์ที่ได้รับ การจากการลงทุน

4. ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจแตกต่างกันไปตามสภาพ โครงสร้างการบริหาร นโยบาย และลักษณะเศรษฐกิจสังคมประชากร การมีส่วนร่วมของ ประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธี แต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดการพัฒนาที่มุ่ง ประโยชน์ต่อประชาชน

ในมิติดังกล่าวข้างต้น ได้มุ่งเน้น ไปที่การพัฒนาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของ ประชาชนอย่างเท่าเทียมในด้านการตัดสินใจของการกำหนดนโยบาย การวางแผนการปฏิบัติ ตามนโยบาย การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ และการแบ่งสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ดังนั้น การมีส่วนร่วมในความหมายนี้ จึงเป็นการปลดปล่อยประชาชนให้หลุดพ้นจากการเป็นผู้รับผล จากการพัฒนา และกลายเป็นผู้กระทำในกระบวนการเปลี่ยนแปลงการเข้าสู่สภาวะทันสมัย เพราะการมีส่วนร่วมเป็นการแสดงออกซึ่งเสรีภาพของประชาชนในการควบคุมชะตาชีวิตของ ตนเอง นอกจากนี้ทัศนคติในเรื่องเป้าหมายและวิธีการดังกล่าวข้างต้นแล้ว Matthias Stiefel และ Andrew Pearse ได้เสนอให้มองการมีส่วนร่วมใน 5 มิติ คือ(อ้างใน ปรัชญา เวสารัชช์ , 2528 : 5-6)

1. การมีส่วนร่วมแบบประจันหน้ากัน (Confrontation) คือเป็นการสะท้อน การแจกแจงแบ่งสรรอำนาจในการตัดสินใจที่ผิดไปจากเดิม จึงอาจเป็นการประจันหน้าระหว่าง กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มสังคม กลุ่มชนชั้นต่าง ๆ กับหน่วยงานที่ตั้งขึ้นอย่างมั่นคงแล้ว และไม่ยอม เปลี่ยนแปลง (Immobile Establishments) ซึ่งหมายถึงหน่วยงานของทางราชการ

2. การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของกลุ่มและขบวนการในการเข้าร่วม (Group and Process) โดยการวิเคราะห์ถึงโครงสร้าง วิธีดำเนินการ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของกลุ่ม ได้ก่อให้เกิดพลังในการเข้าร่วมมากขึ้นน้อยแค่ไหน โดยเฉพาะรูปแบบและลักษณะรวมทั้ง สัมพันธภาพระหว่างผู้นำและผู้ตามในกลุ่ม

3. การมีส่วนร่วมเป็นประสบการณ์เฉพาะบุคคล (Individual) จากคำนิยาม การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของพฤติกรรมกลุ่ม แต่ขณะเดียวกันการตัดสินใจเข้าร่วม เป็นเรื่องเฉพาะบุคคล

4. การมีส่วนร่วมเป็นโครงการ(Project) ในวงราชการหรือองค์กรระหว่างประเทศ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะมุ่งไปที่โครงการซึ่งถูกกำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเฉพาะ ด้านและมุ่งให้ผู้ได้รับผลประโยชน์มีส่วนร่วมในบางระดับ แต่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะ ของโครงการ

5. การมีส่วนร่วมเป็นนโยบาย (Policy Making) ตามความหมายกว้าง เป็นการมอง การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเป็นประชาธิปไตย คือการยอมรับให้ประชาชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการกำหนดนโยบาย

จากแนวความคิดการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ สนับสนุน และติดตามผลการ ปฏิบัติงาน ของหน่วยงาน และยังครอบคลุมถึงการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิก ได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาที่เอื้อให้ได้ผลประโยชน์ร่วมกัน ร่วมตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย สาธารณะ การวางแผนและการดำเนิน โครงการ ในการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม มุ่งผลประโยชน์ ต่อประชาชน โดยรวมและสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 มิติคือ

การมีส่วนร่วมแบบประจักษ์หน้า 2. การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล โดยเฉพาะ การตัดสินใจในการเข้าร่วมเป็นการตัดสินใจเฉพาะบุคคล 3. การมีส่วนร่วมเป็น โครงการที่ถูก กำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนา 4. การมีส่วนร่วมเป็นนโยบาย คือการยอมรับให้ประชาชนเข้า มามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และ 5. การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากเห็นพ้องต้องกันในเรื่อง ของความต้องการ และทิศทางของการเปลี่ยนแปลงที่ความเห็นพ้องต้องกัน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

1. ความหมายการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง (Election) เป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่ง หมายถึง กิจกรรมทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจ อธิปไตยด้วยการ ไปออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเพื่อทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาล เป็น กลไกแสดงออกซึ่งเจตน์จำนงของประชาชนที่เรียกร้องและสนับสนุนให้มีการกระทำหรือละเว้น

การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งและการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน นอกจากนี้การเลือกตั้งยังหมายถึงการที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้คัดเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนตนเองโดยอิสระและสุจริต จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการเลือกตั้ง การหาผู้แทนปวงชนส่วนใหญ่ไปบริหารประเทศหรือไปควบคุมการบริหารประเทศใช้อำนาจตามที่กฎหมายกำหนดแทนประชาชน

จากความหมายของการเลือกตั้งทำให้สรุปการกระทำแทน ซึ่ง หยุค แสงอุทัย (2548 : 15) ได้อธิบายไว้เป็น 3 นัยคือ

ประการแรก ผู้แทนต้องเจตน์จำนงของประชาชนผู้เลือกตั้งขึ้นมาหรือเรียกว่าอยู่ในระบบอาณัติมอบหมายและไม่สามารถแสดงความเห็นของตนเองในทำนองขัดแย้งกับเจตน์จำนงของประชาชนผู้เลือกตั้งขึ้นมา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้แทนกับราษฎรมีลักษณะเป็นตัวแทน

ประการที่สอง ผู้กระทำแทนสามารถแสดงเจตน์จำนงของตนเองโดยอิสระไม่อยู่ในพันธะแห่งอาณัติมอบหมายใด ๆ ของผู้เลือกตั้งคนขึ้นมา ผู้แทนสามารถใช้ดุลยพินิจตามความเห็นของตนได้

ประการที่สาม ผู้กระทำการแทนสามารถแสดงเจตน์จำนงของชาติ โดยให้แสดงความคิดเห็นของตนด้วยความบริสุทธิ์ใจ แต่ขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญด้วย และถือว่าเจตน์จำนงหรือผลประโยชน์ แต่ขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงประโยชน์ของชาติย่อมอยู่เหนือกว่าท้องถิ่น

จักรพันธ์ วงษ์บูรณาวาทย์ (2530 : 16) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การเลือกตั้งไว้ว่า การเลือกตั้งนั้น โดยทั่วไปแล้วจะต้องมีหลักเกณฑ์ ทั้งนี้เพราะการเลือกตั้งจะสำเร็จหรือล้มเหลว นั้นจะต้องมีวิธีการที่จำทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยเรียบร้อย และเป็นที่ยอมรับแก่ผู้สมัครและผู้เลือกให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ สำหรับหลักการ โดยทั่วไปนั้น มีดังนี้

1. หลักการทั่วไป (Universal Suffrage) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง ไม่ว่าจะมีฐานะต่างกันอย่างไรก็ตาม เมื่อมีอายุเข้าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดแล้ว ก็ย่อมมีสิทธิไปทำการเลือกตั้งได้ ยกเว้นบุคคลที่กฎหมายห้ามไว้ เช่น เป็นนักพรต นักบวช คนวิกลจริต หรือนักโทษ เป็นต้น

2. หลักอิสระ (Free Voting) หมายถึง การเลือกตั้งนั้นจะต้องกระทำโดยอิสระเสรีปราศจากการบีบบังคับหรือใช้อิทธิพลอันมิชอบ คดโกง หรือชักจูงด้วยประการใด ๆ เพื่อให้บุคคลเลือกหรือไม่เลือกบุคคลใดหรือพรรคการเมืองใด เพราะการกระทำเช่นนั้นเท่ากับเป็นการบิดเบือนเจตนารมณ์ของผู้เลือกตั้งและเป็นผลให้ ได้ผู้แทนที่ไม่ใช่ผู้แทนอย่าง

แท้จริงของประชาชน

3. หลักการกำหนดระยะเวลา (Periodic Election) การเลือกตั้งจะต้องมีการกำหนดเวลาไว้แน่นอน เช่น กำหนดให้มีการเลือกตั้งตามปกติทุก ๆ 4 หรือ 5 ปี เช่นการเลือกตั้งของสหรัฐอเมริกากำหนดไว้แน่นอนคือ เลือกตั้งประธานาธิบดีทุก ๆ 4 ปี เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุก ๆ 2 ปี และเลือกตั้งสมาชิกสภาซันเนตทุก ๆ 6 ปี ซึ่งมีผลทำให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้าตลอดจนผู้สมัครเลือกตั้งก็จะได้เตรียมตัวล่วงหน้า

4. หลักการลงคะแนนลับ (Secret Voting) หมายถึง การลงคะแนนเสียงนั้นจะต้องทำโดยวิธีลับ คือ เฉพาะตัวผู้ลงคะแนนในการลงคะแนนลับนั้นก็เพื่อให้ผู้ลงคะแนนได้ลงคะแนนด้วยความเป็นอิสระ ความคิดเห็นของตนเองนั่นเอง

5. หลักหนึ่งคนหนึ่งเสียง (One Man One Vote) ไม่ว่าผู้เลือกตั้งจะมีฐานะอย่างไร หรือมีตำแหน่งใหญ่โตเพียงใดก็ตาม ย่อมมีสิทธิลงคะแนนเสียงได้เพียงคะแนนเสียงเดียวเท่านั้น หลักการดังกล่าวนี้ถือว่าทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

6. หลักบริสุทธิ์ (Fair Election) หมายถึง การเลือกตั้งจะต้องเป็นไปด้วยบริสุทธิ์ ขาวสะอาด ไม่มีการกด โกงเกิดขึ้น เช่น จะต้องไม่ให้มีเรื่องการซื้อสิทธิ์ขายเสียง พลร่มหรือไฟไฟ หรือมีบัญชีเกิดขึ้นในการเลือกตั้ง ดังนั้น กฎหมายจึงมักจะเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านและฟ้องร้องกันได้ หากเห็นว่าการเลือกตั้งครั้งนั้นมีได้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์หรือยุติธรรมเกิดขึ้น

สรุปได้ว่า โดยหลักการเลือกตั้งตามแนวคิดดังกล่าว ผู้ศึกษาเห็นว่า บทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่น่าจะมีผลต่อหลักการเลือกตั้งก็คือการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรมตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต้องหาทางที่จะมิให้มีการทุจริตการเลือกตั้งเกิดขึ้นในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง การลงคะแนนเลือกตั้ง และการนับคะแนนเลือกตั้ง รวมทั้งหลักการลงคะแนนเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยลับ บุคคลอื่นต้องไม่สามารถล่วงรู้ถึงการตัดสินใจได้

ลักษณะการเป็นผู้แทนจากการเลือกตั้ง หมายถึง

1. การเป็นตัวแทนที่ได้รับการคัดเลือกและได้รับมอบหมายให้กระทำหน้าที่
ในนามของประชาชนเฉพาะเรื่อง เฉพาะกรณีตามข้อกำหนด

2. การเป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ที่หลากหลายในสังคม โดยมีทัศนคติ
ปรารถนาให้ผู้แทนทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกลุ่มอาชีพ และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ
ดังนั้นประชาชนทุกกลุ่มดังกล่าวต่างจะมีผู้แทนของตนเอง

3. การเป็นผู้แทนของเขตเลือกตั้ง ทักษะนี้ให้ความสำคัญต่อเขตการเลือกตั้งเหนือกลุ่มอาชีพ ซึ่งแต่ละเขตเลือกตั้งจะมีกลุ่มหลากหลายอยู่แล้ว

4. การเป็นผู้แทนกลุ่มเชื้อชาติหรือกลุ่มศาสนา ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และรวมตัวกันอยู่ท่ามกลางของกลุ่มเชื้อชาติหรือกลุ่มศาสนาอื่นอีกหลายกลุ่ม การปฏิบัติหน้าที่จะคำนึงถึงกลุ่มเชื้อชาติที่ตนเป็นผู้แทนอื่นใด แนวคิดนี้มีอิทธิพลมากในสังคมชาติที่ประกอบบุคคลหลายเชื้อชาติแลหลายศาสนา

5. การเป็นผู้แทนของมวลประชาชาติ ผู้แทนจะเป็นผู้ตัดสินใจว่าควรจะทำปฏิบัติหน้าที่อย่างใดจึงจะเป็นประโยชน์ต่อชาติ ความภักดีต่อชาติมาก่อนเขตเลือกตั้ง เชื้อชาติหรือกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมือง

6. การเป็นตัวแทนของพรรคการเมือง การปฏิบัติหน้าที่ต้องอยู่ภายใต้การชี้นำของพรรคการเมืองเป็นอันดับแรก อยู่ในกรอบอุดมการณ์และนโยบายของพรรคที่ได้รับประกาศต่อประชาชนก่อนการเลือกตั้ง

2. พฤติกรรมการเลือกตั้งกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การเลือกตั้งจัดเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน เป็นวิถีที่สำคัญในการที่ประชาชนจะได้มีโอกาสควบคุมเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นแนวทางที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมอย่างตรงไปตรงมา (Verba, Nie and Kim. 1978 : 47) การเลือกตั้งคือวิถีทางของการเป็นประชาธิปไตยเมื่อความธรรมในทางการเมืองเริ่มเสื่อมถอย ผู้ปกครองประเทศในหลายประเทศมักสร้างแรงผลักดันให้เกิดมีการเลือกตั้งใหม่เพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองต่อไปอีกการเลือกตั้งเป็นเครื่องมือสำหรับการลงคะแนนโดยพิจารณาจากตัวเลือกที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมมิใช่ต้องการเพียงโอกาสในการลงคะแนนอย่างถูกกฎหมาย แต่ยังคงต้องมีบริบทของสังคมที่จูงใจให้ประชาชนมาเลือกตั้งและแสดงความคิดเห็น การเท่าเทียมกันทางการเมืองไม่ใช่ต้องการมีเพียงสิทธิในการลงคะแนนที่เท่ากัน แต่ต้องมีการประกันว่าเป็นกระบวนการที่ได้มาซึ่งตัวแทนของทั้งประเทศอย่างแท้จริง

โทม อารียา (2543 : 14-15) ได้ให้ความหมายของ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง” ไว้ว่า หมายถึง “การมีส่วนร่วมทั้งในเชิงปริมาณคือ ประชาชนมีเจตคติที่ดี มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะเกี่ยวกับการเลือกตั้งและถือว่าการเลือกตั้งเป็นหน้าที่พลเมือง และในเชิงคุณภาพ คือ ประชาชนมีข้อมูลข่าวสารเพียงพอต่อการตัดสินใจอย่างอิสระ โดยไม่เห็นแก่อำมิสสินจ้างและโดยรู้เท่ากัน ประชาชนจำนวนหนึ่งมีความรู้และมีจิตสำนึกที่

จะเผื่อระวางสังเกตและพร้อมแจ้งเหตุเมื่อพบพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริต ประชาชนจำนวนหนึ่งรวมตัวกันเป็นองค์การเอกชนหรือสมัครใจเป็นอาสาสมัครขององค์การเอกชน เพื่อช่วยเหลือตรวจสอบการเลือกตั้ง

โดยสรุปการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ไม่ว่าจะการดำเนินกิจกรรมนั้นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ตาม การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิ

1. ปัจจัยทางโครงสร้าง เช่น ปัจจัยทางกายรูป ความแตกต่างทางวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะจะเป็นความแตกต่างในความเป็นเมือง ชนบท ความแตกต่างด้านการศึกษา เพศ อายุ เป็นต้น

2. ปัจจัยทางสถาบัน เช่น กฎของการเลือกตั้ง ระบบการเลือกตั้ง การแข่งขันกันในท้องถิ่น

3. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้มีบทบาททางการเมือง อาทิ พฤติกรรมของกลุ่มต่าง ๆ การใช้อิทธิพลทางการเมือง เป็นต้น

1. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเลือกตั้ง

สำหรับประเทศที่มีการพัฒนามุ่งสู่การเป็นประชาธิปไตยและเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้วย่อมคาดหวังที่จะให้ประชาชนมีความสนใจทางการเมือง และแสดงออกทางการเมืองผ่านกระบวนการเลือกตั้ง การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเลือกตั้งของประชาชนจึงมุ่งที่จะตอบคำถาม เป็นคันทว่าทำไมประชาชนจึงไปลงคะแนนเลือกตั้ง และการไปลงคะแนนนั้นประชาชนพิจารณาเลือกตั้งอย่างไร

จากการสำรวจงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “พฤติกรรมเลือกตั้ง” พบว่าผู้ศึกษาได้ให้ความสนใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเลือกตั้ง โดยอาจแยกเป็น 3 ปัจจัย กล่าวคือ

1.1 ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม

1.2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เช่น การเสนอข่าวผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น การใช้อิทธิพลผู้นำชุมชน การใช้เงินและสิ่งของจูงใจ

1.3 อิทธิพลจากการโน้มน้าวชักจูงด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การใช้อิทธิพลผู้นำชุมชน การใช้เงินและสิ่งของจูงใจ

2. พฤติกรรมเลือกตั้งกับเศรษฐกิจและสังคม

รายงานวิจัยจำนวนมากเห็นว่าตัวแปรทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น เพศ เชื้อชาติ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การนับถือศาสนา และที่อยู่อาศัย เป็นต้น

มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกาเลือกตั้งของประชาชน สำหรับงานวิจัยซึ่งพิจารณาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมว่ามีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกาเลือกตั้งของประชาชนมีอยู่จำนวนมากพอสมควร ส่วนใหญ่พบว่าพฤติกรรมกาเลือกตั้งความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจและสังคมโดยมีผู้ศึกษาหลายท่านพบว่า เพศ การศึกษา อายุ รายได้ มีผลต่อพฤติกรรมกาเลือกตั้งซึ่งรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง โดยปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเหล่านั้นจะมีอิทธิพลต่อการรับรู้และความเชื่อของประชาชนด้วย

3. พฤติกรรมกาเลือกตั้งกับการรับรู้ข่าวสาร

นอกจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ความสำคัญของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อกลางต่าง ๆ เช่น ครอบครั้ว สถานศึกษา สื่อมวลชน องค์กรของรัฐรวมทั้งตัวแทนของผู้สมัครและพรรคการเมือง มีผลต่อพฤติกรรมกาเลือกตั้งของประชาชนอย่างมาก การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น ประชาชนได้รับทางสื่อโทรทัศน์มากที่สุด เนื่องจากเป็นสิ่งที่แพร่หลาย และยังเป็นสื่อที่ประชาชนให้ความเชื่อถือมากที่สุดด้วย เนื่องจากมีทั้งรูปและเสียงประกอบ ส่วนการใช้วิธีสำรวจนั้นถึงแม้มีผู้เชื่อว่ามีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่มีผู้วิจัยบางท่านพบว่า ไม่ได้ทำให้ประชาชนเปลี่ยนทัศนคติ อย่างไรก็ตามอาจสรุปในเบื้องต้นได้ว่า การรับรู้ข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อประชาชนในการพิจารณาตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

4. อิทธิพลจาการโน้มน้าวชักจูงด้วยวิธีการต่าง ๆ

การเลือกตั้งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการปกครองในระบบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยด้วยการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตน เพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภาและรัฐบาล ดังนั้นความมุ่งหวังประการสำคัญของการเลือกตั้งก็คือ ต้องการให้เป็นเครื่องสะท้อนความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ผ่านการเลือกผู้แทนหรือกลุ่มทางการเมืองหรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์หรือมีนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการของตน แต่จากประสบการณ์ที่พบในประเทศกำลังพัฒนาทั่วไป กลับพบว่าบ่อยครั้งที่ประชาชนมิได้ไปลงคะแนนตามเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชนเองงานวิจัยอีกหลายชิ้นยังแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมกาเลือกตั้งของประชาชนไทยมีความสัมพันธ์กับมูลเหตุจูงใจในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดหาหรือสัญญาว่าจะจัดหาสาธารณูปโภคและสาธารณูปโภคให้กับชุมชน ช่วยหรือสัญญาว่าจะช่วยชุมชน ช่วยเหลือเป็นตัวแทนติดต่อกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของประชาชน ช่วยเหลือแก้ปัญหาความเดือดร้อนส่วนตัวของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ตลอดจนการใช้เงินเพื่อซื้อเสียงในรูปแบบต่าง ๆ

จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมเลือกตั้งของประชาชนที่ตกอยู่ในอิทธิพลของการ โนม์น้ำว ซักจูงด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะวิธีการเสนอผลประโยชน์ตอบแทนให้ได้นำไปสู่ปัญหาทางการเมืองต่าง ๆ จำนวนมาก และสำหรับระบบการเมืองไทยเท่าที่ผ่านมาเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าปัญหาดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของประเทศเป็นอย่างมาก และมีความพยายามจากผู้ที่ต้องการให้ประเทศไทยมีระบบการเมืองและการมีส่วนร่วมที่บริสุทธิ์ อันจะส่งผลให้อุปสรรคและปัญหาดังกล่าวลดลงให้ได้มากที่สุดเช่นกัน

องค์การบริหารส่วนตำบล

1. ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538

2. ความเป็นมา

พ.ศ. 2537 ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทนประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 นับตั้งแต่ พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั้งประเทศออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบ “สภาตำบล” ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล อันได้แก่ สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนต่ำกว่า 150,000 บาท ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 567 ตำบล (2542)

2. รูปแบบ “องค์การบริหารส่วนตำบล” (อบต.) ตั้งขึ้นจากสภาตำบลที่มีรายได้ (โดยไม่รวมเงินอุดหนุน) ในรูปงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (มาตรา 43) ซึ่งปัจจุบันปี 2542 มีอยู่จำนวน 6,369 แห่ง พ.ศ. 2542 รัฐบาลได้มีการเสนอขอปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ประเด็นต่าง ๆ ทั้งโครงสร้างที่มาของสมาชิก อบต. อำนาจหน้าที่เป็น อบต. เป็นต้น ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอให้เห็นทั้งโครงสร้าง อบต. ตามกฎหมายเดิม และในส่วนที่เป็น อบต.

ที่ได้รับการแก้ไขใหม่พร้อม ๆ กันไป พ.ศ. 2546 รัฐบาลได้เสนอขอปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 โดยเนื้อหาส่วนใหญ่ แก้ไขชื่อเรียกบุคคลและคำศัพท์กฎหมาย ที่ให้สอดคล้องกับกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ

3. การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ หนึ่งแสนห้าหมื่นบาท อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งได้มีการจัดตั้งในแต่ละครั้ง ดังนี้

3.1 ครั้งที่ 1 (2538) จำนวน 617 แห่ง มีผลใช้บังคับตั้งแต่ 3 มีนาคม 2538

3.2 ครั้งที่ 2 (2539) จำนวน 2,143 แห่ง มีผลใช้บังคับตั้งแต่ 3 มีนาคม 2539

3.3 ครั้งที่ 3 (2540) จำนวน 3,637 แห่ง มีผลใช้บังคับตั้งแต่

23 กุมภาพันธ์ 2540

3.4 ครั้งที่ 4 (2542) จำนวน 350 แห่ง มีผลใช้บังคับตั้งแต่ 14 ธันวาคม 2542

4. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่ (เป็นโครงสร้างที่ใช้ในปัจจุบัน พ.ศ. 2546) โครงสร้าง อบต.

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546

ที่มา : โกวิทย์ พวงงาม. (2548 : 234)

1. โครงสร้าง องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารและ คณะผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล
2. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน เหมือนเดิมเหมือน โครงการสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542
3. คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน และรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน
4. อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
  - 4.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
  - 4.2 พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติตำบลร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างของงข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
  - 4.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร อบต. ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล ตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ
5. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการบริหารมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
  - 5.1 บริหารกิจการขององค์การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติ ข้อบัญญัติและแผนพัฒนาตำบลและรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
  - 5.2 จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ
  - 5.3 รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง
  - 5.4 ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย
6. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมีบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายโดยบัญญัติหน้าที่ที่ อบต. จะต้องทำดังนี้

  - 6.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
  - 6.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ

รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- 6.3 ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 6.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 6.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 6.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 6.7 คุ้มครองดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 6.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม

อันดีของท้องถิ่น

6.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้ อบต. ที่มีความสามารถ มีศักยภาพเพียงพอ อาจจัดทำกิจการในเขต อบต. อีกจำนวน 13 ข้อ

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ

และสวนสาธารณะ

5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. การผังเมือง

ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ต้องรับผิดชอบในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง มีมากมายที่รัฐบาลได้กระจายอำนาจให้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา พัฒนาและให้บริการประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลของประชาชนในท้องถิ่นจึงมีความสำคัญ

เป็นอย่างมากที่ประชาชนทุกคนในท้องถิ่นจะต้องให้ความสำคัญในรูปแบบของการมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถมีส่วนร่วมได้ทั้งทางตรงหมายถึง การลงสมัครรับเลือกตั้งเข้ามาเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล “นักการเมืองท้องถิ่น” หรือโดยทางอ้อม หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบของกระบวนการต่าง ๆ ที่มีระเบียบกฎหมายได้บัญญัติให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานซึ่งไม่ใช่ลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่น แต่ในลักษณะของบุคคล ตัวแทนชุมชน/ชุมชน/หมู่บ้าน คณะกรรมการ ฯลฯ ของการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถบริหารจัดการ แก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปตามเจตนารมณ์และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน

องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน ตั้งอยู่ในเขตอำเภอโกสุมพิสัย

จังหวัดมหาสารคาม มีระยะห่างจากอำเภอโกสุมพิสัยเป็นระยะทางประมาณ 13 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียง ดังนี้

1. ทิศเหนือ ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองซอน
2. ทิศใต้ ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลยางน้อย
3. ทิศตะวันออก ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลยางน้อย
4. ทิศตะวันตก ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลนาทอง

องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน มีเนื้อที่ทั้งหมด 23.50 ตารางกิโลเมตร

หรือ 14,667 ไร่ มีหลังคาเรือน 1,468 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 5,669 คน แยกเป็นชาย 2,792 คน แยกเป็น หญิง 2,877 คน มีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 11 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านเขื่อน	หมู่ที่ 2 บ้านเขื่อน
หมู่ที่ 3 บ้านเขื่อน	หมู่ที่ 4 โนนตุ่น
หมู่ที่ 5 บ้านโนนเนา	หมู่ที่ 6 บ้านเขื่อน
หมู่ที่ 7 บ้านเขื่อน	หมู่ที่ 8 บ้านเขื่อน
หมู่ที่ 9 บ้านโนนตุ่น	หมู่ที่ 10 บ้านเขื่อน
หมู่ที่ 11 บ้านเขื่อน	

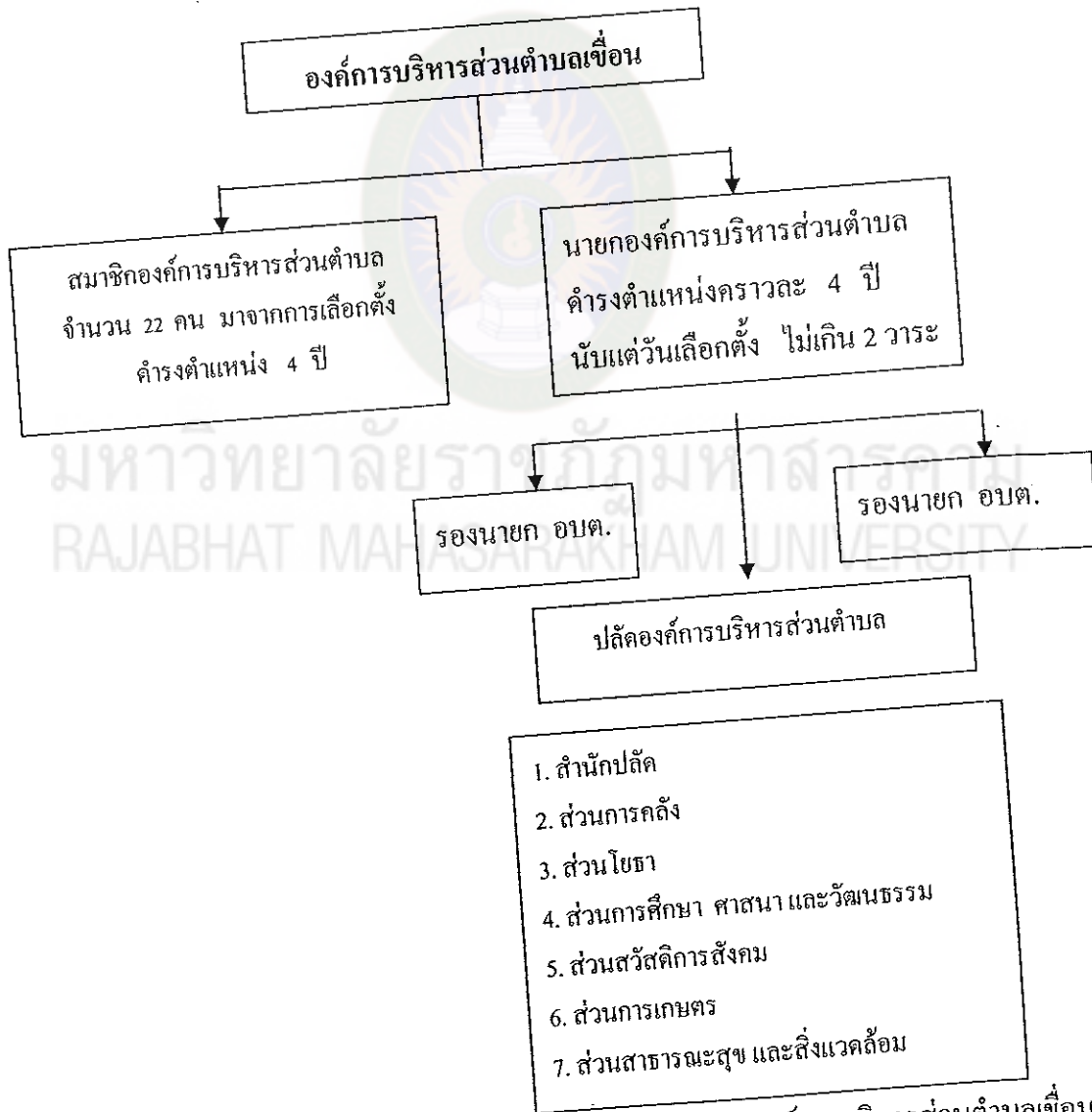

สภาพเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลเขื่อน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็น อาชีพหลักคือทำนาปีละ 1 และทำนาปรังปีละ 2 ครั้ง อาชีพรองลงมาคือ ค้าขาย ปลูกพืชผัก

สภาพทั่วไป

สภาพภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นที่ราบลุ่มมีคลองชลประทาน ผ่านพื้นที่ทำการเกษตรของราษฎรเกือบทั้งหมด โครงสร้างและอัตรากำลังขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน

แผนภาพที่ 2 แสดงโครงสร้างและอัตรากำลังในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ถือได้ว่าเป็นความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะช่วยในการขับเคลื่อนการทำงานของภาครัฐ ที่จะมาช่วยในการแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ การบริหารงานก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้ประชาชนรับประโยชน์สูงสุดและยังเป็นการดำรงไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีความสำคัญ ผู้ศึกษาได้รวบรวมนำมาประกอบในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

วิทยา บุญยะเวชชีวิน (2543 : 117) ได้ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลบางปูจังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลบางปู อยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด รองลงมาคือการจัดชวนให้ผู้อื่น ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและน้อยที่สุดคือการประชุมชนหรือเดินขบวนจับไล่สมาชิกเทศบาลหรือเจ้าหน้าที่เทศบาลสำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อการปกครองท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลบางปูคือการผ่านสังคมประเพณีทางการเมือง การผ่านการบ่มเพาะทางการเมือง การมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย และการเข้าถึงข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติไม่เกินระดับ .05

เกรียงศักดิ์ เรืองสังข์ (2544 : 112) ได้วิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล ในจังหวัดพัทลุง ได้ข้อสรุปที่น่าสนใจในประเด็นที่สำคัญที่มามีอภิปรายผลดังนี้

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลตำบล อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทศบาลในจังหวัดพัทลุงได้ก่อตั้งเป็นเวลาไม่นาน และการบริหารในด้านต่าง ๆ ของเทศบาลที่มีความสัมพันธ์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมาก ทำให้ประชาชนรู้จักเทศบาลดีขึ้น จึงทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจการปกครองท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลในระดับปานกลาง สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล อยู่ในระดับต่ำทั้งนี้อาจเป็นอาจจะได้รับการสนองความต้องการในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ล่าช้าด้วย จึงเป็นสาเหตุให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองระดับต่ำ

ไชยสิทธิ์ พรหมอนุมัติ (2544 : 132) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นพิเศษ : ศึกษาเฉพาะกรณี เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่นพิเศษในเขตเมืองพัทยา อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง มากที่สุด รองลงมาคือ การวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของราชการชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์หาเสียง และน้อยที่สุดคือการรวมชุมนุมหรือเดินขบวนขับไล่สมาชิกสภาเมืองพัทยาหรือเจ้าหน้าที่เมืองพัทยาสำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อการปกครอง ปัจจัยทางด้านอาชีพและรายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สุพล ใจคู่ย (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในเขตอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั่วไป เช่น เรื่องการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และการสนทนาทางการเมืองกับผู้อื่น อยู่ในระดับสูง ในขณะที่พฤติกรรมที่แสดงถึงความสนใจทางการเมืองในระดับเข้มข้น เช่น การร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งหรือการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองยังอยู่ในระดับต่ำ และมีวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบไพร่ฟ้า

ยสวดี นนทรีย์ (2545 : บทคัดย่อ) การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนทั้ง 3 พื้นที่มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีความสัมพันธ์ในเชิงผกผันกับระดับความเป็นชุมชนเมืองของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล โดยประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ อบต.ที่มีระดับความเป็นชุมชนต่ำ จะมีระดับของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ อบต.ที่มีระดับความเป็นชุมชนเมืองปานกลางและสูงตามลำดับ

วสันต์ สุวรรณ (2547 : บทคัดย่อ) การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองจ่อม อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ กัน โดยประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่ต่าง ๆ กัน โดยประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบธรรมเนียมนิยมมาก

สุวิทย์ จันแข็ง (2547 : 92 - 97) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลระเซ่เผือก อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง คือความสนใจเรื่องการเมืองเป็นผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งหรือช่วยในการ โฆษณาหาเสียงเพื่อสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ และการติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ย 2.06 ซึ่งอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ปิยพร ถิตย์ประเสริฐ (2548 : บทคัดย่อ) การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาปรากฏว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ ผลมาจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ประกอบด้วยปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ ต้องใช้เวลาหาเลี้ยงชีพ ยังส่งผลต่อความสนใจในการติดตามข่าวสารการเลือกตั้งในระดับต่ำ และที่สำคัญคือต้องการมีการจูงใจไม่ว่าจะเป็นเงินทอง สิ่งของ หรือมีผลประโยชน์แทน ถึงจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ปิยะรัตน์ ตันตรานนท์ (2548 : บทคัดย่อ) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแขวงเมืองราย เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31-40 ปีการศึกษาอ่านออกเขียนได้ อาชีพพ่อค้า แม่ขาย มีรายได้เดือนละ 3,000 – 5,000 บาท มีบ้านอยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีระยะเวลาพักอาศัยในพื้นที่ 1-5 ปีและภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเชียงใหม่ มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับกลุ่มผู้ดู คือ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

นปตรี อินเรือง (2549 : 123) ได้วิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการเข้ามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของประชาชนในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ ทั้งรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นปกติเมื่อมีการเลือกตั้งและการมีส่วนร่วมจากเหตุปัจจัยอื่น หากพิจารณาเฉพาะรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นปกติเมื่อมีการเลือกตั้งจะพบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมากที่สุดนั้นคือ การเชิญชวนบุคคลที่รู้จักไปใช้สิทธิเลือกตั้งรองลงมาคือ การร่วมประชุมฟังคำชี้แจงระดับหมู่บ้านเรื่องการเลือกตั้งจากผู้นำชุมชน หรือกรรมการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สุทธนู ศรีไสย์ (2549 : 57) ได้ศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการเลือกตั้ง

นายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลเมืองจันทบุรี ผลการวิจัยเกี่ยวกับเหตุผลในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครสมาชิกเทศบาลเมื่อ 3 ปีที่ผ่านมาพบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนเลือกผู้สมัครตามเหตุผลที่ตนเองเห็นสมควร เช่น เลือกเพราะชอบ เลือกเพราะตั้งใจทำงาน เลือกเพราะเป็นคนดี เลือกตามคำแนะนำของครอบครัวและเลือกเพราะผลงานดี เหตุผลดังกล่าวเป็นเหตุที่มุ่งมองเฉพาะตัวบุคคลมิได้มองจากนโยบายของกลุ่มการเมืองเป็นหลัก กระบวนการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาเทศบาลดังกล่าวจึงเป็นกระบวนการที่เสมือนหนึ่งประชาชนมิได้มีข้อต่อรองใด ๆ กับกลุ่มการเมือง ผลสำเร็จของการดำเนินงานของผู้บริหารเทศบาลแต่ละชุดจึงมีข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชนน้อยมาก ในทำนองเดียวกันก็ไม่มีตัวบ่งชี้ใด ๆ ที่จะนำมาใช้ตรวจสอบความสำเร็จของงานตามที่กลุ่มการเมืองได้สัญญาไว้กับประชาชน การแก้ไขในประเด็นนี้ควรที่จะได้มีระเบียบ/ข้อบังคับหรือกฎหมายที่ให้คณะผู้บริหารเทศบาลได้มีการแถลงหรือชี้แจงผลงานในแต่ละรอบปีให้ประชาชนทราบอย่างเป็นทางการหนึ่งครั้งในรูปแบบการประชุมประชาชนทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลโดยตรง ในขณะเดียวกันก็ให้มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อีกด้วย (เท่าที่เป็นอยู่มากที่สุดขณะนี้จะจัดทำรูปของจดหมายข่าวหรือสิ่งพิมพ์ของเทศบาลที่มีจำนวนจำกัดเท่านั้น)

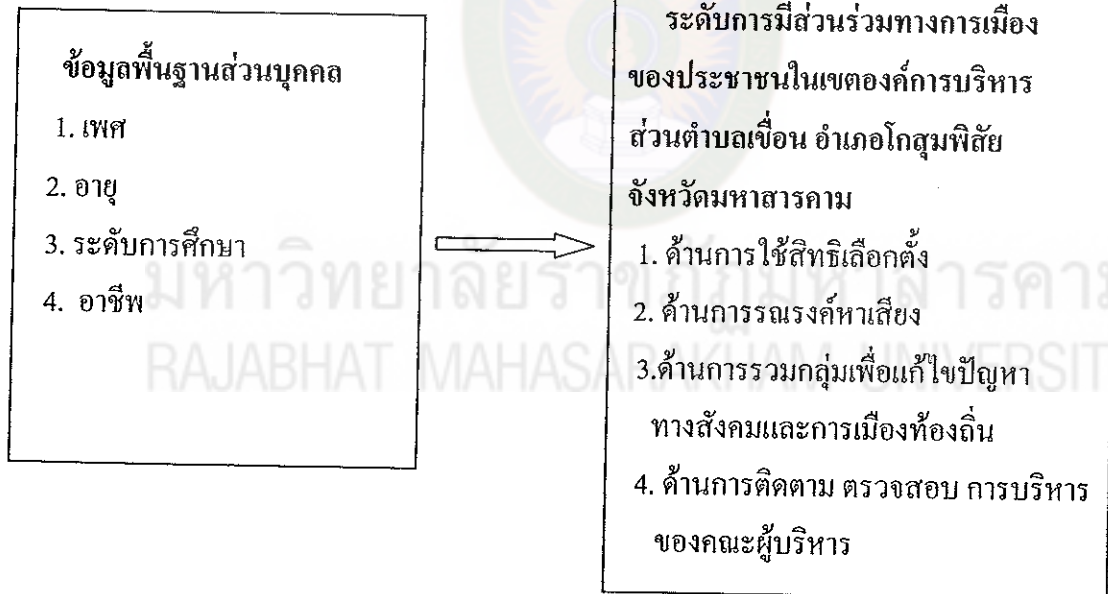
สุจินตนา โสภาวะย์ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิทางการเมืองท้องถิ่นโดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการณรงค์หาเสียง ด้านการรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคมและการเมืองและด้านการติดตาม ตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาล ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองสองห้อง ที่มีความแตกต่างกันระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ มีส่วนร่วมในการใช้สิทธิทางการเมืองท้องถิ่นโดยรวมและเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สรุป จากศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่กล่าวไว้ข้างต้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และระดับสูง ซึ่งมีความแตกต่างกันจาก การบ่มเพาะทางการเมือง การมีอุดมการณ์ทางประชาธิปไตย และการเข้าถึงข่าวสารทางการเมือง ประชาชนที่มีภูมิหลังต่างกันมีส่วนสำคัญต่อการดำรงชีวิต เช่น อายุ รายได้ การศึกษา การถูกหล่อหลอมจากการศึกษา ฐานะความมั่นคงในความเป็นอยู่มีผล

ต่อความแตกต่างในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งจะเห็นว่าในงานวิจัยที่ได้ศึกษาข้างต้นนั้นมีความสัมพันธ์กันทุกเรื่องและมีประโยชน์ในการศึกษา ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการที่จะศึกษาเพื่อจะได้มีประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิผลและนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนต่อไป

กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้นำแนวความคิดของ Verba และคณะ (วิทยา บุญยะเวชชีวิน, 2543 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Verba and others, 1978 : 31-33) มาใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษาครั้งนี้ โดยแบ่งรูปแบบหลักของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็น 4 รูปแบบ

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการศึกษา